

PRIENŲ GLOBOS NAMAI (KODAS 190795318)

PATVIRTINTA

Prienų globos namų direktoriaus

2021 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. V-

PRIENŲ GLOBOS NAMŲ LYGIŲ GALIMYBIŲ POLITIKOS IR JOS VYKDYMO PRIEŽIŪROS PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMO TVARKOS APRAŠAS

I. TVARKOS APRAŠO PASKIRTIS IR TAIKYMAS

1. Prienų globos namų (toliau – Globos namai) lygių galimybių politikos ir jos vykdymo priežiūros principų įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau - Tvarkos aprašas) nustato lygių galimybių Globos namuose principus ir jų įgyvendinimo bei įgyvendinimo priežiūros darbe sąlygas bei tvarką.

2. Šio Tvarkos aprašo tikslas yra užtikrinti, kad priimant darbuotojus į darbą, darbo santykių galiojimo ir jų nutraukimo metu konkrečioms asmenims nebūtų suteiktos geresnės ar blogesnės sąlygos, jei tai nesusiję su atliekamo darbo kokybe, kvalifikacija ar kitomis dalykinėmis savybėmis.

II. SĄVOKOS

3. **Diskriminacija** – tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu.

4. **Lygios galimybės** – tarptautiniuose žmogaus ir piliečių teisių dokumentuose ir Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintų žmogaus teisių įgyvendinimas nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

5. **Netiesioginė diskriminacija** – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent ši veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

6. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

7. **Socialinė padėtis** – fizinio asmens įgytas išsilavinimas, kvalifikacija ar mokymasis ir studijos mokslo ir studijų institucijose, turima nuosavybė, gaunamos pajamos, teisės aktuose nustatytos valstybės paramos poreikis ir (arba) kiti su asmens finansine (ekonomine) padėtimi susiję veiksniai.

8. **Tiesioginė diskriminacija** – elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus:

- 1) įstatymų nustatytus apribojimus dėl amžiaus, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis;
- 2) įstatymų nustatytą reikalavimą mokėti valstybinę kalbą;
- 3) įstatymų nustatytais atvejais draudimą dalyvauti politinėje veikloje;
- 4) įstatymų nustatytas dėl pilietybės taikomas skirtingas teises;
- 5) įstatymų nustatytas specialias priemones sveikatos apsaugos, darbuotojų saugos, užimtumo, darbo rinkos srityje, siekiant sukurti ir taikyti integraciją į darbo aplinką garantuojančias ir skatinančias sąlygas bei galimybes;
- 6) įstatymų nustatytas specialias laikinąsias priemones, taikomas siekiant užtikrinti lygybę ir užkirsti kelią lygių galimybių pažeidimui lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu;
- 7) kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tam tikra žmogaus savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, o šis tikslas yra teisėtas ir reikalavimas yra proporcingas;
- 8) kai ribojimų, specialių reikalavimų arba tam tikrų sąlygų dėl asmens socialinės padėties teisinį reguliavimą pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis;
- 9) atskirų sporto varžybų neįgaliesiems rengimą.

III. LYGIŲ GALIMYBIŲ POLITIKOS PAGRINDINIAI PRINCIPAI

9. Priimant darbuotojus į darbą Globos namuose, jiems taikomi vienodi atrankos kriterijai ir sąlygos, susiję su laisvai darbo vietai keliamais reikalavimais, numatytais pareigybės aprašyme.
10. Globos namai, organizuodami savo veiklą, kuria tokią aplinką, kurioje būtų pripažįstami ir vertinami visų jos darbuotojų individualūs skirtumai ir jų indėlis. Kiekvienas darbuotojas turi teisę dirbti tokioje aplinkoje, kurioje būtų skatinama pagarba kiekvieno asmens orumui.
11. Globos namai sudaro vienodas darbo sąlygas, galimybes tobulinti kvalifikaciją, siekti profesinio tobulėjimo, persikvalifikuoti, įgyti praktinės darbo patirties, taip pat teikia vienodas lengvatas visiems darbuotojams, neatsižvelgiant į jų lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją.
12. Vertinant darbuotojus, naudojami vienodi vertinimo kriterijai, susiję su darbine veikla.
13. Už tokį patį ir vienodos vertės darbą mokamas vienodas darbo užmokestis.
14. Atleidžiant darbuotojus iš darbo, taikomi vienodi atleidimo kriterijai, susiję su darbuotojo kvalifikacija, darbo pareigų vykdymu ir kitomis aplinkybėmis ar Respublikos darbo kodekse nustatytais garantijomis.
15. Globos namai imasi priemonių, kad darbuotojas darbo vietoje nepatirtų priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ir nebūtų duodami nurodymai diskriminuoti, taip pat nebūtų persekiojamas ir būtų apsaugotas nuo priešiško elgesio ar neigiamų pasekmių, jeigu pateikia skundą dėl diskriminacijos ar dalyvauja byloje dėl diskriminacijos
16. Globos namai imasi tinkamų priemonių, kad neįgaliesiems būtų sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, siekti karjeros arba mokytis, įskaitant tinkamą patalpų pritaikymą, jeigu dėl tokių priemonių nebus neproporcingai apsunkinamos Globos namų pareigos.
17. Globos namai imasi priemonių, kad psichologinį smurtą ir mobingą patyrusių ar mačiusių darbuotojų psichologinių traumų lygis būtų mažinamas, skubiai nagrinėjant galimo psichologinio smurto ar mobingo atvejus, užtikrinant medicinos psichologo paslaugų prieinamumą visiems Globos namų darbuotojams.

IV. LYGIŲ GALIMYBIŲ POLITIKOS IR JOS VYKDYMO PRIEŽIŪROS PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMAS

18. Skelbimai apie laisvas darbo vietas yra rengiami taip, kad jie nebūtų suteikiantys galimybę dalyvauti konkurse dėl laisvos darbo vietos tik tam tikros lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos kandidatams.

19. Personalo atrankose dalyvaujantys darbuotojai yra informuoti apie darbo vietai keliamus reikalavimus bei reikalavimą įgyvendinti lygių galimybių politiką.

20. Klausimai, užduodami kandidatams į laisvas darbo vietas, yra susiję su atrankos kriterijais. Pokalbyje dalyvaujantys darbuotojai negali užduoti klausimų apie kandidato lytį, amžių, lytinę orientaciją, socialinę padėtį, įgalumą, rasę ar etninę priklausomybę, religiją, įsitikinimus ar tikėjimą, daryti prielaidų apie kandidato vaidmenį namuose ir šeimoje, tiek, kiek tai tiesiogiai nesusiję su Darbo kodekse numatytų garantijų taikymu darbuotojui.

21. Neįgaliems kandidatams, kurie tai nurodys kreipdamiesi dėl laisvos darbo vietos, bus sudaromos atitinkamos sąlygos pokalbių metu (pvz., lengvai pasiekiami pokalbių kambariai), kad tokiems kandidatams būtų suteikiamos lygios galimybės su kitais kandidatais.

22. Metiniai darbuotojų vertinimai pagal užimamą pareigybę yra atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamu valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašu, arba Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamu socialinių paslaugų srities darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašu, arba Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro tvirtinamu valstybės ir savivaldybių įstaigų sveikatos priežiūros specialistų veiklos vertinimo tvarkos aprašu, kiekvienai pareigybių grupei naudojant vienodus vertinimo kriterijus.

23. Globos namų darbuotojų darbas apmokamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymu, Globos namų direktoriaus tvirtinama ir su darbuotojų atstovais suderinta Darbo apmokėjimo sistema, laikantis principo, kad visiems darbuotojams už tą patį ar lygiavertį darbą privalo būti mokamas toks pats atlyginimas neatsižvelgiant į darbuotojo lytį, amžių, lytinę orientaciją, socialinę padėtį, negalią, rasę ar etninę priklausomybę, religiją, įsitikinimus ar tikėjimą. Toks pats darbas reiškia atlikimą darbo veiklos, kuri pagal objektyvius kriterijus vienoda ar panaši į kitą darbo veiklą tiek, kad abu darbuotojai gali būti sukeisti vietomis be didesnių darbdavio sąnaudų. Lygiavertis darbas reiškia, kad jis pagal objektyvius kriterijus yra ne mažesnės kvalifikacijos ir ne mažiau reikšmingas darbdaviui siekiant savo veiklos tikslų, negu kitas palyginamasis darbas.

24. Visi Globos namų darbuotojai ir kandidatai į laisvas darbo vietas, kurie mano, kad jų lygios galimybės yra pažeidžiamos ar jie yra diskriminuojami, turi teisę teikti skundą, prašymą, pranešimą (toliau – pranešimas) Globos namų direktoriui ir nurodyti asmenį, kuris galimai pažeidžia asmens teises ar jį diskriminuoja ir gauti motyvuotą atsakymą ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo pranešimo pateikimo.

25. Jei yra gaunamas šio Tvarkos aprašo 24 punkte nurodytas pranešimas, Globos namų direktorius sudaro komisiją ir nustato ne ilgesnį kaip 10 darbo dienų terminą ištirti pranešime nurodytą informaciją. Komisija pateikia Globos namų direktoriui motyvuotą išvadą dėl pranešimo pagrįstumo. Nustačius, kad pranešimas yra pagrįstas, siūlomos konkrečios priemonės tiek pažeidėjo atveju, tiek apskritai, kad tokie atvejai nepasikartotų.

26. Pranešimo tyrimo metu, šio Tvarkos aprašo 25 punkte nurodyta komisija siekia užtikrinti, kad:

26.1. tyrime dalyvaujantiems darbuotojams būtų sudarytos vienodos galimybės teikti paaiškinimus, savo veiksmų vertinimo ir aiškinimo versijas;

26.2. būtų išsaugotas tyrimo diskretiškumas ir laikomasi konfidencialumo;

- 26.3. tyrimas būtų atliekamas objektyviai, neturint išankstinių vertinimų, nuomonių, pažiūrų.
27. Komisijai nustatčius diskriminacijos atvejus, Globos namų direktorius imasi priemonių nutraukti nustatytą pažeidimą.
28. Galimai patirtus ar pastebėtus psichologinio smurto ir mobingo atvejus nagrinėja Globos namų direktoriaus įsakymu sudaryta ir patvirtinta galimų psichologinio smurto atvejų nagrinėjimo komisija (toliau – Komisija).
29. Darbuotojas, galimai patyręs ar pastebėjęs psichologinio smurto ar mobingo atvejį, turi teisę (taip pat ir anonimiškai) apie jį pranešti savo tiesioginiam vadovui ar struktūrinio padalinio vadovui. Tiesioginis vadovas arba struktūrinio padalinio vadovas apie praneštą atvejį turi informuoti Komisiją.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Globos namų darbuotojai privalo laikytis lygių galimybių politikos, kad būtų užtikrintos lygios galimybės ir išvengta diskriminacijos.
28. Šio Tvarkos aprašo pažeidimas bus laikomas netinkamu elgesiu darbe ir darbo pareigų pažeidimu. Globos namuose nustatyti diskriminacijos atvejai bus perduodami tirti Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriui ar kitoms kompetentingoms institucijoms.
29. Dėl šio Tvarkos aprašo patvirtinimo yra informuota ir konsultuotasi su Prienų globos namų profesine sąjunga.
30. Su šiuo Tvarkos aprašu darbuotojai yra supažindinami pasirašytinai.
31. Šis Tvarkos aprašas gali būti keičiamas iškilus būtinybei ar pasikeitus teisės aktų reikalavimams.
-